

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ajankohtaiswebinaari ammattillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille

24.4.2024

Tilaisuuden ohjelma

Tilaisuuden avaus

Valtakunnallinen ammatillisen koulutuksen seminaari 2024,
*toimitusjohtaja Arja Flinkman & viestintä- ja markkinointipäällikkö
Marika Auvinen (Etelä-Savon ammattiopisto)*

Kehysriihi ja toisen asteen koulutus, *ylijohtaja Petri Lempinen (OKM)*

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen valmistelujen eteneminen,
ylijohtaja Petri Lempinen (OKM)

Muut ajankohtaiset asiat, *ylijohtaja Petri Lempinen (OKM)*

Tilaisuuden päättäminen

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kehysriihi ja toisen asteen koulutus

ylijohtaja Petri Lempinen

Ammatillisen koulutuksen säästö

- Ammatillisen koulutuksen määräraha 100 M€ säästö, joka vähentää talousarvion tavoitteellisten opiskelijavuosia noin 8300 (vuoden 2024 talousarviossa 180 700).
- Leikkauksen jakautumisella valtion ja kuntien rahoitusosuuksiin ei ole vaikutusta koulutuksen järjestäjille. Leikkauksen kokonaismäärä on ratkaiseva.
- Opiskelijavuosien vähennystä ei leikata tasaisesti vaan se kohdistetaan riihilinjauksen mukaisesti korkeamman tai ammatillisen tutkinnon jo suorittaneiden koulutukseen.
- Säästö toteutetaan vuoden 2025 suorituspäätöksellä huomioiden aiempi toteuma. Toteutustavasta informoidaan vuoden 2025 rahoituksen hakukirjeessä.

Ammatillisen koulutuksen määräraha 2025

- Riihipäätöksessä ei puututtu indeksikorotuksiin.
- Määräaikaiset rahoituslisäykset lähihoitajien koulutukseen (16,5 M€ vuonna 2024) ja oppisopimuskoulutuksen (-5 M€) päättyvät vuoden 2024 lopussa, mikä vähentää määrärahaa.

Maksuton toisen asteen koulutus

- Maksuttoman toisen asteen koulutuksen ikäraja muuttuu. Oppivelvollisuuslain 16 § muutos eduskuntaan syksyllä 2024.
- Syyslukukaudesta 2025 alkaen koulutus on maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta, nyt ikäraja on 20 vuotta.
- Koskee oppimateriaaleja ja ylioppilastutkinnon tutkintomaksuja.
- Täysimääräinen kustannusvaikutus 12 M€ vuonna 2026 jakautuen YTL:n toimintamenoihin sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen määrärahoihin. Vaikutus vuonna 2025 yhteensä 6 M€.

Valtionavustusleikkaukset

- Valtionavustusten tasoa alennetaan. Lisävaikutus aiemmin jo tehtyjen päätösten päälle on 25 M€ OKM:n pääluokkaan vuodelle 2025. Tämä kohdistuu kaikkiin OKM:n toimialoihin.
- Vaikutus toisen asteen koulutukseen selviää talousarvion valmistelun aikana.

Kuntien taloudellista tilannetta helpottava norminpurku

- Kuntien normeja kevennetään ja maksutulopohjaa vahvistetaan niin, että ne helpottavat kuntien taloudellista tilannetta 100 miljoonan euron edestä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö:
- ”Kasvatus- ja koulutusalan suunnitelma- ja raportointivelvoitteita vähennetään olennaisesti ja kevennetään näin hallinnollista taakkaa. (alustava arvio: 10 miljoonaa euroa). Selvitetään, mitä muita lupia ja suostumuksia voidaan keventää.”
- Normien purku johtaa toteutuessaan rahoituksen vähentymiseen.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lukiokoulutusta ja ylioppilastutkintoa koskevien esitysten eteneminen

- Valmisteltu hallitusohjelman kirjausten perusteella työryhmässä, oppimisen tukea toisella asteella valmistellut oma työryhmänsä.
- Kummankin tukena lukiokoulutuksen sidosryhmien ja toimijoiden muodostama seurantaryhmä.
- HE-luonnos Lausuntopalvelussa lausuttavana 4.6. asti.
- HE on tarkoitus antaa eduskunnalle lokakuussa 2024.

Oppimisen tuki

- Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen lukiolaissa tarkoitettujen opintojen aikana. Oppimisen tuki on opiskelijan tarvitsemaa tukiopetusta, ohjausta ja tukea, jota hän tarvitsee oppimäärän suorittamiseksi. (§28 – oikeus tukiopetukseen uutta)
- Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi eikä 28 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki olisi riittävää opiskelijan tuen tarve huomioiden. (28a § - erityisopetuksen tarpeen määrittäminen muuttuu)
- Erityisopetuksesta tehtävä päätös ja koulutuksen järjestäjän velvollisuus arvioida erityisopetuksen tarve (28b § - uusi säädös)

Lukiokoulutuksen rahoitus

- Kunnan / kuntayhtymän rahoitusta korotetaan, jos se katsottaisiin syrjäiseksi tai jos sen kansalliskieliin kuuluva opetuskieli on vähemmistökieli kunnassa, jossa opetusta pääosin järjestetään.
- Jos kunnan/kuntayhtymän opiskelijamäärä on alle 200, mutta ei täytä em. ehtoja, yksikköhintaa korotettaisiin puolella siihen nähden paljonko yksikköhintaa korotetaan nykyisin.
- Yksityisen kielisaarekelukion yksikköhinta lasketaan samalla tavalla kuin kunnan yksikköhinta, vaikka kunta järjestäisi lukiokoulutusta.
- Luovutaan Paras-hankkeen (2008-2012) aikana yhdistyneille kunnille säädetyistä rahoitusedusta. 8 koulutuksen järjestäjän yksikköhinnassa huomioidaan yhä aiemman järjestäjärakenteen mukaista rahoitusta.

Englanninkielinen ylioppilastutkinto

- Säädetään mahdollisuudesta suorittaa yo-tutkinto myös englanniksi oppilaitoksen opetuskielen mukaisesti (Ylioppilastutkintolaki 1§). Opetuskieli määrätään järjestämisluvassa.
- Oikeus englanninkielisen tutkintoon rajataan toisen asteen opinnot englanniksi suorittaneisiin (5 a §). Lukiolaissa säädetään, että opiskelija voidaan ottaa opiskelemaan lukion oppimäärää englannin kielellä (20 §) sekä opiskelijaksi ottamisen kielitaitoedellytyksistä (21 ja 21 a §).
- Englanninkielinen koulutus voisi käynnistyä elokuussa 2026 ja ensimmäiset ylioppilaskokeet järjestettäisiin syksyllä 2028.

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe

- Säädetään taito- ja taideaineiden kokeesta ylioppilastutkintolaissa (3§). Kokeen voi suorittaa kuvataiteessa, liikunnassa tai musiikissa.
- Yhden viidestä pakollisesta kokeesta voi suorittaa taito- ja taideaineen kokeena. (10 §)
- Säädös voimaan 2025, mutta koskisi käytännössä syksyllä 2027 aloittavia opiskelijoita, jotta muuttuneen tutkinnon valmisteluun ja toimeenpanoon on riittävästi aikaa.

Tilaukoulutus

- Muutetaan tilaukoulutuspykälää siten, että koulutuksen tilaaja ei voi olla vain opiskelijoita tutkintokoulutukseen välittävä taho vaan sillä on oltava intressi rahoittaa koulutus.
- Vastaavaa muutosta esitetään lakiin ammatillisesta koulutuksesta, ammattikorkeakoululakiin ja yliopistolakiin.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ammatillista koulutusta koskevien esitysten eteneminen

- Valmisteltu hallitusohjelman kirjausten perusteella työryhmässä, oppimisen tukea toisella asteella valmistellut oma työryhmänsä.
- Kummankin tukena ammatillisen koulutuksen sidosryhmien ja toimijoiden muodostama seurantaryhmä.
- Tavoitteena lähettää HE-luonnos lausunnoille ensi viikolla, lausuntoaikaa noin 6 vk.
- HE on tarkoitus antaa eduskunnalle lokakuussa 2024.

Toiminnanohjauksen kokeilu

- Tavoitteena hallitusohjelman mukaisesti ammatillisen koulutuksen vaikuttavuuden parantaminen toiminnanohjauksen uudistamalla
- Esityksessä ehdotetaan toteutettavan 1 tammikuuta 2026 alkava ja 31 joulukuuta 2033 loppuva **kokeilu ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksesta**. Kokeiluun valittaisiin **enintään 40 koulutuksen järjestäjää**. Kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien **järjestämisluvat korvattaisiin kokeilun ajaksi kokeiluluvilla**.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitäisi neljän vuoden välein koulutuksen järjestäjien kanssa **neuvottelut** koulutuksen vaikuttavuutta ja laatua koskevista tavoitteista. Tavoitteet kirjattaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja koulutuksen järjestäjän väliseen **sopimukseen**, ja tavoitteiden toteutumista seurattaisiin kokeilun aikana. Neuvotteluissa pyritäisiin yhteensovittamaan kansallisia ja paikallisia tavoitteita. Koulutuksen järjestäjät arvioisivat alueen tarpeita yhdessä keskeisten muiden aluetoimijoiden kanssa ja tekisivät esityksen strategisista tavoitteista. Opetus- ja kulttuuriministeriö toisi keskusteluun kansallisia tavoitteita.
- Kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien olisi muodostettava sellainen kokonaisuus, jonka perusteella olisi mahdollista arvioida sekä kansallisen että alueellisen laadun ja vaikuttavuuden kehittymistä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön olisi huolehdittava kokeiluun osallistuvia koulutuksen järjestäjiä valitessa, että kokonaisuus olisi alueellisesti kattava, riittävän monipuolinen tutkintotarjonnaltaan ja valtakunnallisesti riittävä opiskelijavuosimäärältään. Kokeilussa tulisi olla osallistujia molemmilla kansalliskielillä ja kokeiluun osallistuisi sekä julkisoikeudellisia että yksityisoikeudellisia koulutuksen järjestäjiä. Kokeiluun osallistuvalla tulisi lisäksi oltava riittävät taloudelliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseksi.
- Kokeiluluvan saaneella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä olisi pääsääntöisesti oikeus järjestää kaikkia ammatillisesta koulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja ja niin sanottua laajennettua oppisopimuskoulutusta niiden tutkintojen ja osaamisalojen osalta, joita koulutuksen järjestäjällä ei olisi kokeiluluvassaan. Tietyt tutkinnot jätettäisiin asetuksella vapaan järjestämisoikeuden ulkopuolelle. Lisäksi koulutusta voisi järjestää vapaasti myös työvoimakoulutuksena ja englanninkielellä.
- Muut koulutuksen järjestäjät toimivat järjestämislupiensa puitteista. Näiden järjestäjien kanssa järjestetään alueellisia ja/tai alakohtaisia keskusteluja koulutuksen kehittämisestä ja suuntaamisesta.

Rahoitusjärjestelmän uudistus

- Esityksessä ehdotetaan, että ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että jatkossa valtion talousarvioon sisältyvä ammatillisen koulutuksen määräraha koostuisi **toteumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta** sekä **harkinnanvaraisesta rahoituksesta**.
- Toteumiin perustuvan laskennallisen perusrahoituksen rahoitusosuudet muodostuisivat **toteutuneista opiskelijavuosista**, joiden osuus olisi 50 % (nykyisin 70 %), *suoritetuista tutkinnon osista ja tutkinnoista*, joiden osuus olisi 30 % (nykyisin 20 %), valmistuneiden **työllistymisestä ja jatko-opiskelusta**, joiden osuus olisi 18 % (nykyisin 7 %), sekä **opiskelijapalautteesta** ja **työelämäpalautteesta**, joiden osuus olisi yhteensä 2 % (nykyisin yht. 3 %).
- Harkinnanvaraisella rahoituksella rahoitettaisiin jatkossa **eduskunnan päättämät kohdennukset ja lisäykset, strategisen kehittämisen rahoitus** (kokeilun neuvotteluissa sovittavat tavoitteet, koulutuksen järjestäjien fuusiot jne.), **koulutuksen järjestämiskustannuksiin liittyvistä syistä ja muista välttämättömistä tarpeista** aiheutuvat rahoituksen korotukset (esim. erityisen kalliit koulutukset) sekä edellisen varainhoitovuoden **korjaukset ja oikaisut**. Harkinnanvarainen rahoitus olisi osa yleiskatteellista valtionosuusrahoitusta.
- Jatkossa opiskelijoilta ei voisi periä ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista opiskelijamaksuja, joilla on osittain katettu koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.
- Ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa, jolloin koulutuksen järjestäjän rahoituksen alenemiselle asetettaisiin alaraja sekä rahoituksen kasvamiselle yläraja.

Rahoitusjärjestelmän uudistus

- Rahoitusmallia yksinkertaistettaisiin ja ohjausvaikutusta parannettaisiin karsimalla merkittävästi painotus- ja korotustekijöitä ja niiden kertoimia, sekä keskittämällä jäljelle jäävät kustannusvaikutuksia tasaavat painotus- ja korotustekijät opiskelijavuosirahoitukseen.
- Toteutuneita opiskelijavuosia painotettaisiin jatkossa tutkintorakenteeseen kuuluvien **eri tutkintojen**, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (**TUVA**) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (**TELMA**) järjestämisellä. Lisäksi niitä painotettaisiin **opiskelijan lähtötasolla**, jota varten luotaisiin oma painotuskertoimensa.
- Toteutuneita opiskelijavuosia lisäksi korotettaisiin **vaativan erityisen tuen ja majoituksen** järjestämisen perusteella.
- Koko tutkinnoista saisi kaikista tutkinnon osien osaamispisteiden saatavan rahoituksen päälle rahoitusta vain ilman aikaisempaa perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista. Nykyisin myös niistä opiskelijoista, joilla ennestään on tutkinto, saa rahoitusta neljänneksen verrattuna ilman aikaisempaa tutkintoa olevia. Yo-tutkinnot rinnastetaan nykyisin ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oleviin.
- Työllistymisen ja jatko-opiskelun perusteella rahoitusta saisi vain ennen koulutusta ei-työllisinä olleista. Nykyisin myös ennestään työllisinä olleista saa rahoitusta puolet ei työllisinä olleisiin nähden.

Muutokset oppimisen tukeen

- Esityksessä ehdotetaan, että opiskelijalla olisi **oikeus oppimisen tukeen** osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki olisi opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta, mitä opiskelija tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.
- Oppimisen tuesta säädettäessä kumottaisiin säännös oppimisvalmiuksia tukevista opinnoista. Oppimisen tuki toteutettaisiin matalan kynnyksen tukiopetuksena, tukena ja ohjauksena ja sitä tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia.
- Lisäksi säädettäisiin **oikeudesta erityiseen tukeen**. Opiskelijalla olisi oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien vuoksi säännöllistä ja pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä oppimisen tuki olisi riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.
- Erityinen tuki olisi erityisopettajan antamaan erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki olisi erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä.

Muut ehdotettavat muutokset

- Esityksessä ehdotetaan, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukainen **muu ammatillinen koulutus**, joka on sellaista ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä **henkilöstökoulutusta** koskevat lain kohdat kumottaisiin. Kyseiset koulutukset ovat ammatillisen koulutuksen kokonaisuuden kannalta erittäin marginaalisia ja lisäksi ne ovat ongelmallisia kilpailuneutraliteetin näkökulmasta.
- Työelämätoimikuntien määrää, jäsenten enimmäismäärää ja tehtäviä muutettaisiin siten, että niiden rooli tutkintorakenteen ja tutkinnon perusteiden kehittämisessä vahvistuisi, kun puolestaan näyttöjen toteutuksen osaamisen arvioinnin laadunvarmistuksen tehtävä supistuisi. Ehdotetaan, että työelämätoimikuntia olisi jatkossa lain nojalla korkeintaan 15.
- **Tilauškoulutusta** koskevia säännöksiä täsmennettäisiin niin, että tilauškoulutusopiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista sovitaan entistä paremmin tilaajien ja koulutuksen järjestäjien välisillä sopimuksilla. Lisäksi säädetään koulutuksen järjestäjien velvollisuudesta tiedottaa opiskelijoille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tulevia tapahtumia

Tulevia tapahtumia

- Webinaari toisen asteen digikyvykkyyden itsearviointikyselystä perjantaina 3.5. klo 11-12
- Vastuullinen kv-opiskelijoiden rekrytointi – keskustelutilaisuus koulutuksen järjestäjille 16.5. klo 13-16 Tieteiden talolla Helsingissä; läsnätilaisuus, josta valmistellut puheenvuorot striimataan
- Toisen asteen koulutuksen ajankohtaiswebinaari keskiviikkona 12.6. klo 10-12
- TUVA-selvityksen julkistuswebinaari keskiviikkona 19.6. klo 13-14
- Valtakunnallinen ammatillisen koulutuksen seminaari (VAKS2024) Mikkelissä 5.-6.11.